

[רש"י] שאינו מפורש בתורה, אלא הוא כ"תלוי בשערה".

דאמר רבי אבא: החופר גומא בשבת בביתו או בחצירו [שאם היה צריך לגומא עצמה הוא עובר על מלאכת בונה], ואין צריך את הגומא, אלא חופר אותה רק לעפרה, שהוא זקוק לעפר ולכן הוא חופר — הרי הוא פטור עליה, וכדמפרש טעמא ואזיל, ודין זה אין לו אלא רמז במקרא, וכדמפרש ואזיל.

ומבאר הגמרא: **כמאן** אמר רבי אבא את דינו שהוא פטור?

שמה דוקא **כרבי שמעון**, דאמר [גבי מוציא את המת במטה בשבת כדי לקוברו]: **מלאכה שאינה צריכה לגופה** [שברצונו לא היתה באה אליו, ולא היה צריך לה, רש"י] הרי זה פטור עליה אם עשאה בשבת.

ואף אדם זה, החופר בשבת לצורך העפר ואינו צריך את מלאכת הבנין שבחפירת הגומא, הרי הוא פטור עליה לפי רבי שמעון.

ולא כרבי יהודה, שנחלק עליו, וסובר שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה? אין זה נכון.

ואי מרחנניא בן אחי רבי יהושע, שהסמיך היתר הנדרים מ"נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך", יש להשיב: **דלמא** בא הכתוב כדי ללמד כדרב גידל אמר רב.

דאמר רב גידל אמר רב: מניין שנשבעין "לקיים" את המצוה, כלומר: מצוה שיהא אדם נשבע לקיים מצוה, כדי שימהר ויזדרז לקיימה [רש"י]?

שנאמר: נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך. (5)

אלא דשמואל, שהסמיך היתר הנדרים מ"לא יחל" — לית ליה פירכא.

אמר רבא, ואיתימא רב נחמן בר יצחק על דברי שמואל ביחס לדברי שאר התנאים: היינו דאמרי אינשי: טבא הוא פלפלתא חריפא, ממלי צנא דקרי. יפה גרעין אחד של פלפל חריף מסל מלא קשואים.

שינונו במשנה: הלכות שבת הרי הן כהררין התלוין בשערה:

ותמהינן: הרי הלכות שבת מיכתב כתיבן בתורה במפורש, ואינם "תלויים בשערה", בלבד?!

ומשינן: לא צריכא אלא לכדרבי אבא, לחידוש דינו של רבי אבא, וכיוצא בזה

ולא לקרבן, הואיל וכבר מושבע ועומד הוא מהר סיני, ואין שבועה חלה על שבועה.

אבל דעת התוספות שם, שאין השבועה חלה אפילו לענין איסור, ומה שאמרו: מנין שנשבעין לקיים את המצוה כדי לזרז עצמו, היינו שאין בזה איסור מוציא שם שמים לבטלה כיון שהשבועה לא חלה, וכן ביאר המאירי כאן,

5. כעין זה פירש גם הר"ן בנדרים ח א: מנין שדבר הגון הוא להשבע לקיים את המצוה, ואפילו כשרים שנמנעין משבועה נשבעין הן בכך [כדי לזרז את עצמם, כמבואר בגמרא שם]. שנאמר: נשבעתי ואקימה, כלומר: שהרי דוד היה עושה כן. ומבואר בר"ן שם, שהשבועה חלה לאיסור